

Als vuur in het ijs

Luz Gabás

Als vuur in het ijs

Uit het Spaans vertaald
door Marjan Meijer

Oorspronkelijke titel *Como fuego en el hielo*.
Editorial Planeta, S.A., Barcelona
© 2017 Luz Gabás
© 2018 Nederlandse vertaling Marjan Meijer /
Uitgeverij Wereldbibliotheek
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Karin van der Meer
Omslagbeelden: *Ijsberg* © David Baker / Arcangel;
Vrouw © Mark Owen / Trevillion Images
NUR 302
ISBN 978 90 284 2763 1
www.wereldbibliotheek.nl

*Voor iedereen die het vuur en de storm in zijn
binnenste voelt bulderen.*

*En voor José Español Fauquié,
voor de liefde en de rust waarmee hij me kalmeert.*

'En wie is in staat om zijn hart binnen de mooie grenzen te houden als de wereld ertegenaan beukt? Hoe meer we worden aangevallen door het niets, dat als een afgrond om ons heen gaapt, of hoe meer we worden aangevallen door de duizenden dingen van de maatschappij en de menselijke activiteit, die ons zielloos en liefdeloos najagen, met des te meer passie, kracht en macht moeten we ons verzetten voor onszelf...'

Friedrich Hölderlin, *Brief aan zijn zus*
2 november 1797

1

Augustus 1843

‘Je hebt nu nog de kans om dit op een vreedzame manier op te lossen...’

Attua wist niet wat hij nog meer kon doen om Matías ervan te overtuigen dat dit gekkenwerk was. De laatste minuten had hij deze zin vele malen herhaald, om tijd te winnen zodat Matías’ hoofd helder zou worden na de kater en hij zou beseffen dat hij het onrecht ongedaan moest maken. Zelf voelde hij zich verward en zenuwachtig. Nog maar een paar uur eerder had hij zitten lachen in de taveerne en nu, in dat zachte licht voor het ochtendgloren, was hij de secondant in een onvoorbereid duel waarbij hij zijn beste vriend kon verliezen.

‘Ik denk er niet aan me terug te trekken!’ herhaalde Matías met enigszins dikke tong. Hij probeerde vastberaden te klinken, maar kon zijn angst niet verbergen. ‘Ik ben geen lafaard! Wat dacht die lomperik wel?’

‘Dit is een serieuze zaak,’ zei Attua geïrriteerd. ‘Dit is geen kinderspel. Je laat geen schapenblazen vol water openbarsten om de pastoor kwaad te maken...’

Matías glimlachte even bij de herinnering aan zijn meest herhaalde en beruchte kwajongensstreek uit zijn jeugd, waardoor het arsenaal aan straffen van zijn vader uitgeput was geraakt. Hij hoorde weer het rauwe, droge geluid van de kleine explosie en de daaropvolgende kreten van verbazing en protest waardoor de diepe stilte in de donkere kerk werd verbroken. Daarna volgde de verwijtende, maar ook geamuseerde blik van Attua en het berouw waarmee hij op de bank ineenkromp, terwijl hij rust veinsde, zijn

blik naar de grond, de slappe, vormeloze blaas tussen zijn handen verstopt en met een licht trillende bovenlip wetend dat hij met zijn branie wat al te roekeloos was geweest. Dan trok zijn woedende vader hem aan zijn oor de kerk uit. De laatste verordening van de burgemeester had duidelijk gemaakt dat het verboden was blazen te laten knappen in de kerk. Dat het zijn eigen zoon was die zijn bevelen niet opvolgde, kon de man maar moeilijk verkroppen.

Plotseling kwam zijn kwaadheid terug.

‘Je was erbij, Attua! Toen hij hoorde dat ik uit het noorden kwam, schold hij me uit voor bandiet en carlist! Hoe had jij gereageerd als hij dat tegen jou zei?’

Attua antwoordde niet meteen. Matías en hij deelden herinneringen, liefhebberijen, geheimen en illusies, maar toch waren ze verschillend. Ze waren allebei spontaan, maar Matías was de ontembare, en de verstandige Attua wist hem te kalmeren als hij dacht dat Matías op het punt stond bepaalde grenzen over te gaan. Maar in dit geval had zijn kalmte noch zijn stemming effect. Als laatste redmiddel besloot hij zwaardere argumenten aan te voeren.

‘Vind je het de moeite waard om vanwege een driftbui te sterven, Matías? Is je leven niet meer waard dan je eer, die nauwelijks is geschonden door een paar woorden van een dronkaard?’

Matías keek hem verbijsterd aan. ‘En jij wilt militair worden?’ zei hij kwaad. ‘Een belediging is een belediging, of dat nu een land betreft of een persoon!’ Hij kneep zijn ogen halfdicht. ‘Ik ken je goed. Je liegt om me over te halen, maar dat gaat je niet lukken. Zou je ook zo onverschillig blijven als iemand een vrouw zou uitschelden voor ik weet niet wat?’ De ontsteltenis op het gezicht van de ander verried dat hij in de roos had geschoten.

‘Dat is niet hetzelfde!’ sprak Attua hem enigszins geïrriteerd, maar toch vastberaden tegen. Hij zou niet in die val trappen van de argumenten die Matías, de enige die zijn geheim kende, wilde gebruiken om van onderwerp te veranderen. ‘Je bent een bandiet noch een carlist. Je overdreven reactie wijst erop dat je je aangesproken voelde... voor iets wat je niet eens bent!’

Matías beet op zijn lippen. ‘Ik verzeker je, vriend, als ik mannen

als Juan de Moles tegenkom, krijg ik zin om de bergen in te gaan en de belangen van mijn geboortestreek te verdedigen tegenover die dandy's uit de hoofdstad...'

'Kraam geen onzin uit...' Attua kende zijn vriend als een ruimdenkend, progressief mens en zijn ideeën botsten vaak met die van zijn eigen vader, die op elk terrein een gematigd man was. Matías zou zich nooit inlaten met de motieven van hen die hij nachtbrakende reactionairen noemde.

De kreet van de scheidsrechter onderbrak hun gesprek. De twee rivalen en hun secondanten liepen naar hem toe. In Attua's ogen was dit een belachelijke situatie. Hij had geen verstand van duels, maar dit leek hem meer een schijnvertoning. Hij betreurde het ten zeerste dat Matías zich zo gemakkelijk in de luren had laten leggen en hij verweet het zichzelf dat hij niet in staat was geweest hem weg te slepen uit die saaie omgeving van de Herberg van de Espíritu Santo, waar zij te paard waren aangekomen en de anderen in hun rijtuig. Die ander was die avond uitgegaan met het vooropgezette plan om tegen elke prijs te duelleren, uit ijdelheid, arrogantie, gewoonte, of wat dan ook, en Matías was een gemakkelijke prooi geweest. Juan de Moles had hen met zijn beledigingen opgezweept tot zijn vriend in de aanval ging. Een houten koffertje op een stronk van een populier was het bewijs. Waar kwam dat anders vandaan dan uit het rijtuig van de uitdager?

De onvoorbereide scheidsrechter, een jongeman met ronde oogjes die ondanks zijn geforceerde ernst zijn nog lichtelijk aangeschoten toestand niet kon verbergen, opende het koffertje en toonde de wapens zodat de secondanten ze konden inspecteren. Er lagen twee pistolen tegenover elkaar, met eromheen diverse vakjes waarin al het benodigde materiaal zat om de wapens te kunnen laden, bedienen en schoonmaken. Juans secondant, een magere jongen met een flinke baard, koos een van de wapens en begon het in orde te brengen. Hij hield het pistool met de loop omhoog en de gladde, gebogen kolf naar beneden, strooide kruit in de loop en stampte het aan met de laadstok. Daarna duwde hij de kogel met dezelfde laadstok in de loop. Als laatste deed hij bus-

kruit in de kruitpan. Hij deed dit alles zo snel, dat Attua er niet aan twijfelde dat hij juist dat pistool heel goed kende, weer een bewijs dat die types wel erg gewend waren aan die geplande duels.

Toen hij zag dat Attua zich niet haastte om de andere secondant na te doen, zei Juan, die zijn rug zo recht mogelijk strekte om zijn kleine postuur te verhullen, ironisch: ‘Moeten wij het wapen voor je in orde maken?’

Attua ging niet op die uitdaging in, maar door die vluchtige steek van woede die bij hem opkwam, begreep hij hoe Matías terecht was gekomen in een verhitte discussie met die kleingeestige man met dat ronde gezicht en die provocerende blik. Hij kwam in de verleiding om opzettelijk kalm de handelingen van de bebaarde secondant na te volgen, maar hij wilde ze niet het plezier gunnen dat ze aan zijn vaardigheid zouden twijfelen, dus bracht hij het wapen snel in gereedheid. Dit specifieke model, een Ulrich van Stuttgart uit 1828, had hij nooit eerder in handen gehad, maar de handelwijze verschilde niet van andere wapens die hij door zijn studie goed kende.

‘Duel tot het eerste bloed...’ zei de scheidsrechter vervolgens op een gemaakt professionele toon. ‘Tot een van de tegenstanders gewond raakt waardoor hij ondergeschikt wordt aan zijn rivaal. Neem uw plaatsen in.’

Attua ging voor de laatste keer voor Matías staan en boog zich naar hem over om het verschil in lengte tussen hen te verkleinen. Matías had een gemiddelde lengte, een stevige lichaamsbouw, donkerblond haar en dezelfde groene ogen als zijn zus Davina. Attua huiverde bij de gedachte dat al het leven binnen enkele seconden uit die expressieve blik verdwenen zou kunnen zijn. Hoe moest hij die absurde situatie dan aan zijn familie uitleggen? Was hij dan ook niet schuldig omdat hij het had laten gebeuren?

‘Stop met deze absurditeit,’ fluisterde hij terwijl hij met een nerveus, beschermend gebaar de kraag van de overjas van zijn vriend over het witte overhemd omhoogtrok, want hij wist dat dit een ijzersterk doelwit was om op te richten. ‘Doe maar iets. Schiet in de lucht... Misschien neemt hij daar genoeg mee...’

‘Daar maak ik een mooie indruk mee!’ zei Matías ironisch. Hij haalde diep adem voor hij op grappende toon verderging: ‘Ik weet dat jij een betere schutter bent dan ik, maar ik doe het ook niet slecht. Ik denk dat ik in mijn leven net zoveel gemzen heb neergehaald als jij. Ik stel me gewoon voor dat hij een gems is...’ Hij legde zijn vrije hand op Attua’s onderarm en keek hem strak aan: ‘Het is mijn beslissing en als goede vriend moet je dat respecteren. Je hebt het bovendien gehoord: het is geen duel op leven en dood. Het stopt allemaal bij de lichtste verwonding van een van ons twee. Wat ik weet van deze vent, is dat hij graag duelleert, maar zonder dat er doden vallen. Ik peins er niet over om op zijn hart te richten. Ik vertrouw erop dat hij dat ook niet zal doen.’

‘Neem uw plaatsen in,’ herhaalde de aanvoerder van het duel. ‘En de secondanten trekken zich terug.’

Alsof het gevaar hem niets deed, wachtte Juan de Moles tot Matías zijn plaats innam in de afgesproken positie, met de ruggen tegen elkaar.

De tegenstanders begonnen de overeengekomen twintig passen af te tellen.

Twintig passen.

Twintig seconden die voor Attua een marteling waren. Hij wilde dat dit zo snel mogelijk achter de rug was en tegelijkertijd dat dit nooit was begonnen.

Alsof hij zelf de dood in de ogen keek, doken in zijn herinnering tientallen snelle flitsen uit zijn leven op: flarden uit zijn jeugd met zijn ouders, zijn zus Belisa en zijn vrienden, herinneringen aan de nieuwe dingen die hij op zijn eerste reizen naar de stad had gezien. En levendige voorstellingen van Cristela’s lichaam tegen het zijne, allebei naakt, op hun geheime plek in die geheimzinnige warmwaterbron, verborgen in het kille bos waar hij was opgegroeid en waar tussen kussen en liefkozingen een toekomst voor hen beiden vorm kreeg.

Een afschuwelijk gevoel van snelheid en eindigheid overviel hem en hij sloot zijn ogen.

Een stem vroeg: ‘Gereed?’

Twee mannen antwoordden vastberaden en Attua voelde tot diep in zijn binnenste het geluid dat de slagpin maakte bij het spannen van de pistolen.

Hij hoorde iemand in zijn handen klappen en schreeuwen: 'En garde!'

Nog een klap in de handen: 'Richten!'

Hij opende zijn ogen en verbaasde zich over de rust waarmee Matías het pistool hanteerde. Hij was een beetje opzij gaan staan om een betere positie te hebben en een niet al te gemakkelijk doelwit te zijn voor zijn vijand. Er was geen spoorje angst bij hem te bekennen. Attua balde zijn vuisten en smeekte God dat er niets met zijn vriend zou gebeuren.

Toen klonk het derde handgeklap: 'Vuur!'

Er klonk een schot en Attua begreep tot zijn verbijstering dat Juan sneller was geweest. Vervolgens hoorde hij nog een schot en beide tegenstanders vielen op de grond. Attua rende naar Matías en zag tot zijn opluchting meteen dat hij alleen maar gewond was geraakt aan zijn linkerschouder, hoewel er veel bloed uit de wond stroomde. Haastig scheurde hij de stof van het overhemd stuk en drukte zijn zakdoek op de wond.

'Dat is het, het is achter de rug...' zei Matías zenuwachtig. 'Ik voelde een enorme pijn in mijn schouder en ik wankelde een beetje, maar ik heb hem geraakt, toch? Heb je gezien hoe hij viel?'

Attua knikte bevestigend.

'Ik ga even informeren hoe hij eraan toe is. Met deze wond heb je er uiteraard een eind aan gemaakt.'

Hij liep naar de plek waar Juan was gevallen. Zijn secondant en de aanvoerder van het duel waren bij hem neergeknield. Het verwonderde Attua dat hij nog niet overeind was gekomen. De jongen met de ronde ogen stond op en zei met een ernstige stem: 'Hij is dood.'

Attua kon zijn verbazing niet verbergen. Hij kwam dichterbij om zich ervan te overtuigen en bij wat hij zag verstijfde hij van schrik. De kogel had hem recht in zijn oog getroffen. Hij was op slag dood geweest. Waarschijnlijk, en zoals Matías even tevoren

had verklaard, was Matías zijn evenwicht verloren toen de kogel zich in zijn schouder boorde, waardoor zijn kogel enigszins van richting veranderde, met het ongelukkige gevolg dat die recht in het gezicht van zijn tegenstander was gekomen.

Hoewel hij blij was dat Matías nog leefde, kreeg Attua een vervelend gevoel. Deelnemen aan een duel was strafbaar. Als het bij twee gewonden bleef, kwam niemand erachter. Maar als, zoals in dit geval, er een dode was gevallen, kon de situatie niet slechter zijn.

Het was duidelijk dat ze hier zo snel mogelijk vandaan moesten.

Hij liep naar Matías en zonder veel uitleg hielp hij hem opstaan en zijn paard te bestijgen. Ze zouden later nog wel bedenken hoe ze dat moesten oplossen, als hij van de pijn en het bloedverlies hersteld zou zijn.

Het begon al licht te worden toen ze door de stad reden. Een vuilniswagen had net een straat schoongemaakt: de dikke plank die door twee muilezels werd voortgetrokken, schraapte het vuil van de vorige dag weg, voor een nieuwe laag het wegdek weer zou bedekken. In de rust van de beginnende dag was het geluid te horen van gekakel, gekwaak en gezang, varkensgeknor, geblaf, gehinnik en gebalk. Zo ontwaakte het Madrid van de smalle, onregelmatige straten die overdag vuil waren en modderig als het regende, waardoor ze Attua aan zijn geboortedorp herinnerden, en dat stopte bij de hoofdstraten, met de prachtige bouwwerken van marmer, edele houtsoorten, ijzer, glas en pleisterwerk, vol chique cafés en winkels waar Cristela zo gek op was: banketbakkers, hoedenwinkels, kleermakers, boekhandels, winkels met stoffen en linten, met kant en veren...

Ja, Cristela zou het heerlijk vinden om in een rijtuig over de promenade van het Prado heen en weer te rijden.

Het zou in de stad snel krioelen van de mensen. Nu kwamen ze alleen nog andere jongeren tegen zoals zij zelf, die terugkwamen van een nacht feestvieren, de halsdoeken losgeknoopt, de hoeden scheef op hun hoofden. Ze waren in het gezelschap van vrouwen

die zich hadden behangen met sieraden en ringen, die met hun keurige Engelse laarsjes hun evenwicht moesten zien te bewaren op de hobbelige straatkeien.

Attua bleef de hele weg zachtjes vloeken, tot ze bij het huis kwamen waar hij logeerde.

De angst voor de mogelijke dood van Matías had plaatsgemaakt voor het besef van de andere mogelijkheid, die nu werkelijkheid was geworden. Zijn vriend was een moordenaar geworden. Hij moest het wel erg mis hebben, als zijn plannen om snel naar huis te gaan zojuist niet overhoop waren gehaald.

En de enige die hen kon helpen, was zijn oom.

2

In de keuken van het huis waar hij met zijn oom woonde, waste Attua de wond van Matías. Hij zei hem niets, maar hij vreesde dat die niet zo schoon was als hij in eerste instantie had gedacht. Hij verbond de schouder en bracht hem naar zijn slaapkamer zodat hij even kon rusten terwijl hij bedacht wat ze verder moesten doen. Matías viel snel in een diepe slaap.

Attua leunde even op het bronzen voeteneind van het bed. Hij zou een dokter moeten bellen, maar ze hadden geen tijd te verliezen en ze mochten ook niemand op het spoor brengen van wat er was gebeurd. Een arts die op dat vroege tijdstip een pistoolwond bij een jongeman moest behandelen, zou al snel tot de conclusie kunnen komen dat het misschien iets te maken had met de dood van Juan de Moles.

Hij keek naar zijn kleren. Ze zaten onder het bloed. Hij opende de grote, notenhouten kast en haalde er een schone broek, een katoenen overhemd, een vest en een halsdoek uit. Hij verkleedde zich en haalde zijn hand door zijn woelige, donkere haardos voor de spiegel van de eenvoudige wastafel, waarin hij een onrustig gezicht zag met wallen onder de ogen.

Al zijn spieren deden pijn door het slaapgebrek en de spanning van de laatste uren. En dan wachtte hem ook nog de onaangename taak om alles aan zijn oom te vertellen.

Er werd op de deur geklopt en een vrouwenstem vroeg: 'Gaat het goed met u?'

Attua deed de deur een klein stukje open en zei tegen de iele huishoudster met het grijze haar en het slaperige gezicht: 'Ja, dank je wel, Bruna.'

‘Ik zag bloedvlekken in de keuken en ik heb meneer gewaarschuwd. Hij wacht op u in zijn kantoor. Ik hoop dat ik er niet verkeerd aan heb gedaan, maar ik maakte me zorgen.’

‘Het is goed, Bruna. Zeg hem maar dat ik er meteen aan kom.’

Attua wierp een verwijtende blik op Matías. Had hij maar naar hem geluisterd en had hij zich maar op de vlakke gehouden na de provocaties van de zoon van de graaf. Dan zouden ze nu allebei rustig slapen na een vrolijke avond en stond hem niet die ongemakkelijke taak te wachten.

Hij ging de gang op. Terwijl hij langs de verschillende vertrekken tussen zijn slaapkamer en het kantoor van zijn oom liep, knoopte hij slordig zijn halsdoek om. In de twee weken dat hij in dit huis woonde, had hij nog niet kunnen wennen aan al die vertrekken, volgestouwd met meubels en voorwerpen. Het was niet een heel grote woning, maar er was geen nis in de muren, geen hoekje of geen stukje op de vloer zonder schilderij, mahoniehouten stoel of vloerkleed.

Ergens sloeg een eenvoudige staande klok zeven uur.

Voor de deur van het kantoor haalde hij diep adem en klopte aan. Onmiddellijk kreeg hij toestemming om binnen te komen.

Ricardo stond peinzend met zijn handen op zijn rug midden in het sobere, donkere vertrek, alsof hij even een korte wandeling had gemaakt of haast had om te vertrekken. De ingewikkeld bewerkte, zware meubels met de gebogen poten, de zware, fluwelen gordijnen en de verbleekte schilderijen met oorlogstaferelen aan de wanden hadden op Attua weer eens hetzelfde intimiderende effect als de aanwezigheid van de man van middelbare leeftijd en gemiddeld postuur die op dat moment met ferme tred op hem toe kwam lopen. Hij was een ochtendmens. Vandaar dat hij er al piekfijn uitzag. Uit beleefdheid ging de jongen snel naar hem toe, al had hij liever gezien dat zijn lengte en zwaarlijvigheid ook maar een beetje konden wedijveren met het chique uiterlijk van de militair die die dag zijn uniform droeg. Zijn jasje had grote, gouden borduursels op de revers, net als op zijn manchetten, hij droeg een roodgouden sjerp over zijn borst, die gedeeltelijk verschillende

onderscheidingen en een gouden knoop verborg, en een smallere, bordeauxrode sjerp en een sabel in zijn gordel. Of hij had een belangrijke vergadering, dacht Attua, of hij ging vandaag weer poseren voor het schilderij dat hij liet maken, waarop hij in zijn uniform van luitenant-generaal afgebeeld zou worden. Zoals altijd als ze elkaar groetten, was hun handdruk gereserveerd maar hartelijk. Attua zag de bezorgdheid op het gezicht van de man en merkte dat hij onbewust de vingers van zijn linkerhand continu om een paar smetteloos witte handschoenen kneep.

‘Ik hoorde je thuiskomen. Ik neem aan dat het een geslaagd feest was, dat het zo lang doorging.’ De toon van Ricardo’s stem hoorde bij iemand die het gewend was om bevelen te geven. ‘Ik had je niet wakker gemaakt als Bruna me niet had gewaarschuwd over de bloedvlekken in de keuken...’ Hij bekeek hem alsof hij sporen van een wond zocht. ‘Gaat het goed met je?’

Attua knikte.

‘Eigenlijk hebt u me niet wakker gemaakt.’

Ricardo beduidde hem plaats te nemen in een van de twee lichte, met wijnkleurig damast beklede mahoniehouten stoelen die voor zijn bureau stonden. Toen zag Attua de ezel voor het raam zonder het laken dat er meestal over hing. Hij moest toegeven dat de schilder echt goed was. Terwijl hij zeer gedetailleerd vertelde wat er was gebeurd, had hij het gevoel dat het gezicht op het schilderij net zo aandachtig naar hem luisterde als de echte man die, gehard in duizenden gevechten, zwijgend door de kamer bleef lopen.

Toen zijn neef zweeg, bleef Ricardo voor hem staan en vroeg: ‘Wat weten ze van jullie?’

Attua bespeurde geen schijn van afkeuring en dat waardeerde hij.

‘Alleen dat we studenten uit het noorden zijn, geloof ik...’ antwoordde hij. ‘Ik weet het niet zeker. In de taveerne hebben we veel gepraat, over van alles.’

Ricardo streek nadenkend over een van zijn lange, brede bakkebaarden die van zijn slapen naar zijn kin liepen en zei toen:

‘Aangezien jullie geen enkele erecode hebben gevolgd waarin de condities van het voorval zijn vastgesteld, en er geen verslag is van de ontmoeting, is het niet bekend dat jij als secondant hebt opgetreden, dus ze kunnen niet naar jou op zoek gaan. Voor Matías ligt de situatie echter anders. Als ze hem arresteren, zal hij de hoogste gevangenisstraf krijgen, maar de graaf kennende, betwijfel ik of die straf voldoende is om de dood van zijn erfgenaam goed te maken. Hij zal onder elke steen zoeken tot hij hem vindt en hem dan doden.’

Attua huiverde. Hij staaarde naar het mozaïeken inlegwerk rond de sleutelgaten van de laden in het mahoniehouten bureau. Hij wist niet wat hij moest zeggen. Een onverantwoordelijke daad had onherstelbare gevolgen voor zijn vriend, en had ook bijna zijn eigen leven verwoest.

‘Als je geen familie van me was, jongen...’ vervolgde Ricardo, ‘en Matías niet de zoon van een goede vriend, dan kon je er zeker van zijn dat ik hier geen seconde van mijn tijd aan had gegeven, en dat ik ook mijn reputatie niet op het spel had gezet door te doen wat ik nu ga doen.’

Terwijl hij met zijn hand zijn sabel opzij schoof ging de militair zitten en opende een bureaula waaruit hij een enveloppe, een klein pistool, een leren zakje en een vel papier tevoorschijn haalde. Hij schreef wat op het papier, zette zijn handtekening eronder, vouwde het dubbel en gaf het met de andere spullen aan Attua.

‘Ik raad jullie aan naar het noorden te reizen. Met deze geloofs-brieven kunnen jullie de grens over. Zeg hem dat hij geen haast moet hebben om terug te komen. Wat hij in het buitenland doet, is zijn probleem. Het pistool is mijn cadeau voor je afstuderen. Ik hoop dat je het niet hoeft te gebruiken. In het zakje zitten kogels.’ Hij wierp een blik op een grote pendule. ‘Spreek met hem af dat hij vandaag nog vertrekt... In de envelop zit geld voor de reis met de diligence. Met de kar die jullie studenten normaal gebruiken, duurt de reis veel te lang en te paard zou Matías het niet aankunnen. Ik neem aan dat je hem in ieder geval tot Zaragoza begeleidt. Je was toch al van plan om naar huis te gaan, nietwaar?’